

การประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร
LEARNIN PROCESS DRIVEN PROJECT ASSESSMENT ACCORDING TO THE
PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY PRINCIPLES THROUGH
PERFORMANCE IN EDUCATIONAL INSTITUTION, NORTH BANGKOK ZONE
GROUP UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK NON-FORMAL AND
INFORMAL EDUCATION OFFICE

ปรีชา ผลชมภู*

¹ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสายไหม

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

*ผู้รับผิดชอบบทความ : wetudom926@outlook.com

Preecha Phonchompoo^{*1}

¹ *Sai Mai District Non-Formal and Informal Education*

Bangkok Non-Formal and Informal Education

Office of the Non-Formal and Informal Education, Office of the Permanent Secretary,

Ministry of Education

**Corresponding author: wetudom926@outlook.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีวิทยา วัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 เขต 7 คน กลุ่มที่ 2 ครูและบุคลากร กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก

Received : 20 August 2021

Revised : 9 December 2021

Accepted : 14 December 2021

Online publication date : 29 December 2021

ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครประกอบด้วย 7 เขต จำนวน 94 คน กลุ่มที่ 3 ผู้เรียน กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และประชาชนทั่วไปที่ลงทะเบียนเรียนการศึกษาต่อเนื่อง ภายในปี 2562 -2563 จำนวน 384 คน และ กลุ่มที่ 4 ประชากรที่จะเลือกเป็นผู้ให้ข่าวสารสำคัญ คือ ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนโซนกรุงเทพเหนือ ประกอบด้วย 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) 4) ด้านผลผลิต (Product) 5) ด้านผลกระทบ (Impact) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ / ขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ / ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง / ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

The research methodology was a mixed method. The objective of this research was to project assessment learning process driven project assessment according to the philosophy of sufficiency economy principles through performance in educational institution. The sample consisted of 4 group as follows: the first group was 7 non-formal and informal education administrators, north Bangkok zone from 7 areas.; the second group was 94 teachers and non-formal and informal education personnel from 7 areas; the third group was 364 non-formal and informal education learners of primary, junior high school and high school levels of north Bangkok zone and people who were enrolled in continuing education on 2019-2020 and the fourth group was people who were selected to be key persons that 10 experts and scholars. The statistic used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation.

The study results revealed that 1) the assessment result of learning process driven project according to the philosophy of sufficiency economy

principles through performance in educational institution, north Bangkok zone consisted of 1) Context) 2) Input, 3) Process, 4) Product and 5) Impact with statistically significant level of .05 and 2) Driven practice factors influencing success of learning process according to the philosophy of sufficiency economy principles through performance in educational institution, north Bangkok zone consisted of 5 steps; the first step was preparation to lead to the philosophy of sufficiency economy principles through performance in educational institution; the second step was learning process management; 3) activity management in educational institution and learners development activity ; the forth step was context changing and the fifth step was network creation.

Keywords: Project assessment / Learning process driven, the philosophy of sufficiency economy / Non-formal and informal education office

บทนำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทย โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมานานกว่า 30 ปี นับตั้งแต่ปี 2517 พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำถึงแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ โดยใช้หลักของความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง และทรงเตือนประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา ตลอดจนการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต ซึ่งแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกจุดกระแสในสังคมไทยในวงกว้างเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจสังคม ที่ดูเหมือนคนไทยไม่สามารถพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจได้ มีการใช้จ่ายเกินตัว เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์เครือข่ายและการรวมกลุ่มประเพณีแตกสลาย รวมทั้งภูมิปัญญาต่างๆ ที่สั่งสมกันมาในอดีตเริ่มถูกกลืนเลื่อนสูญหาย (ประเวศ วะสี, 2542 : 56) ในสภาพการณ์ที่สังคมไทยและสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญทางด้านข้อมูลข่าวสาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยอย่างมากมาย จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2540 ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนของการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจาก

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมของการพัฒนาอย่างรอบด้าน และการพัฒนาที่พึ่งเงินทุนจากต่างประเทศมากเกินไป โดยไม่สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีแก่ประชาชนไทย เพื่อให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการเศรษฐกิจและสังคม การกระจายทุน การกระจายความเจริญ เกิดปัญหาทางสังคม ความหย่อนยานทางศีลธรรม ความเสื่อมสลายของวัฒนธรรมที่ดีของสังคมไทยตลอดจน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากปัญหาดังกล่าว ทำให้ทุกภาคส่วนได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานให้กับปวงชนชาวไทย พระองค์ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักคิดการพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกินของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุมีผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวทรงเน้นย้ำการพัฒนาที่เป็นขั้นตอน

จากสภาพปัญหาที่พบในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจของโลก ความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงข่าวสารต่าง ๆ ทำให้สถานศึกษาได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2551) จึงมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสู่ชีวิตจริง และผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อดำเนินชีวิตประจำวันได้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นส่วนราชการในการกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินภารกิจหลักคือการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ให้ความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ หนึ่งในแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คือ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2550 สามารถขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าถึงสถานศึกษาในสังกัดครบทุกแห่ง จากการที่สถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ได้จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นในสถานศึกษาที่มีความหลากหลาย นั้น

ผู้วิจัยมีความสนใจและเห็นถึงความสำคัญในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเฉพาะกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ผลการประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การ

ปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยใช้ รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ในการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product)
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ด้วยรูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ในการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) สำหรับด้านผลกระทบ (Impact) เป็นการประเมินผลโครงการภายหลังสิ้นสุดการดำเนินโครงการเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการหาแนวทางในการพัฒนาระบบโครงการขับเคลื่อนกระบวนการ

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากร และผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

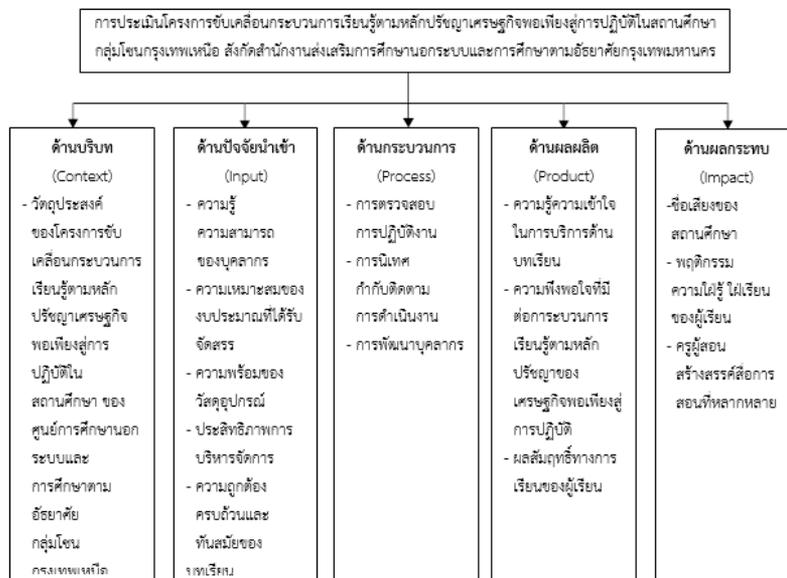

ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2562 ถึง เดือนสิงหาคม 2563

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ คือ

ผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มโชน
กรุงเทพเหนือ จำนวน 7 คน

ครูและบุคลากรศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มโชนกรุงเทพ
เหนือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 คน ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในการวิจัยจากตารางเลขสุ่มของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เพื่อป้องกันความ
คาดเคลื่อนกรณีแบบสอบถามเสียหรือไม่มีการส่งกลับ จำนวน 18 คน รวมเป็น 94 คน

ผู้เรียนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มโชนกรุงเทพเหนือ ระดับ
ประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้ลงทะเบียนเรียนการ
จัดการศึกษาต่อเนื่อง ภายในปี 2562-2563 จำนวน 7,832 คน ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตารางเลขสุ่มของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970)
ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแต่ละด้านรวมจำนวน 87 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ .99 โดยใช้วิธีแอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อบรรยายคุณลักษณะของ
ตัวอย่าง เภณธ์การวัดระดับคะแนนที่ใช้ในแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (%)
ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมิน และแนวทางการพัฒนาโครงการขับเคลื่อน

กระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่ม
โชนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

รายการประเมิน	ผู้บริหาร (n = 7)			ครูผู้สอน (n = 94)			ผู้เรียน (n=384)			รวม (n=485)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านบริบท (Context: C)	3.73	.92	มาก	3.45	.83	ปานกลาง	-	-	-	3.46	.83	มาก
ด้านปัจจัย นำเข้า (Input: I)	3.60	1.02	มาก	3.35	.84	ปานกลาง	3.94	.95	มาก	3.64	.87	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้บริหาร (n= 7)			ครูผู้สอน (n= 94)			ผู้เรียน (n=384)			รวม (n=485)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกระบวนการ (Process : P)	3.55	1.03	มาก	3.28	.93	ปานกลาง	3.88	.84	มาก	3.55	.93	มาก
ด้านผลผลิต (Product: P)	3.44	1.25	ปานกลาง	3.32	.93	ปานกลาง	3.91	.87	มาก	3.69	.94	มาก
ด้านผลกระทบ (Impact: I)	3.34	1.30	ปานกลาง	3.33	.91	ปานกลาง	3.93	.87	มาก	3.70	.93	มาก
รวม	3.53	1.10	มาก	3.35	.89	ปานกลาง	3.92	.88	มาก	3.61	.90	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของกลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยการใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ในภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$, S.D.=.90) โดยการประเมินด้านผลกระทบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.70$, S.D.=.93) รองลงมาคือ การประเมินด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.69$, S.D.=.94) และการประเมินด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.46$, S.D.=.83)

ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการประเมินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$, S.D.=1.10) โดยการประเมินด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.73$, S.D.=.92) รองลงมาคือ การประเมินด้านปัจจัยนำเข้ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.60$, S.D.=1.02) และการประเมินด้านผลกระทบด้านผลกระทบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.34$, S.D.=1.30)

ครูผู้สอนมีผลการประเมินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$, S.D.=.89) โดยการประเมินด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.45$, S.D.=.83) รองลงมาคือ การประเมินด้านปัจจัยนำเข้ามี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.35$, S.D.=.84) และการประเมินด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.28$, S.D.=.93)

ผู้เรียนมีผลการประเมินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$, S.D.=.88) โดยการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.94$, S.D.=.95) รองลงมาคือ การประเมินด้านผลกระทบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.93$, S.D.=.87) และการประเมินด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.88$, S.D.=.84)

อภิปรายผล

ด้านบริบท (Context)

จากผลการวิจัยพบว่า ประเมินด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเรียนการสอนไม่บรรลุตามหลักสูตรมีสาเหตุมาจากปัญหาด้านปัจจัยสภาพอาคารเรียน สถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ และสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วิชา นานา อับดุลเลาะ (2563) พบว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางด้านกายภาพและทางด้านจิตวิทยา คือ ด้านกายภาพทั้ง ภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรจัดให้มีความเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ส่วนด้านจิตวิทยานั้น ควรสร้าง สภาพแวดล้อมในการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดี ความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจและมีความรู้สึกที่ดีจนนำไปสู่การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ ภัทรพร บุญนำอุดม (2563) ที่ได้กล่าวถึง แนวคิดของห้องเรียนไว้ว่าสภาพแวดล้อมควรจัดให้เอื้อให้กับครูกับนักเรียนได้ใกล้ชิดกันมากที่สุด กำหนดจำนวนที่เหมาะสมของผู้เรียนต่อห้องเรียน และครูควรสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้มากที่สุด เช่น การเว้นทางเดินในห้องเรียนให้โล่ง ไม่มี สิ่งกีดขวาง เป็นระเบียบ ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นให้กับผู้เรียน และพื้นที่บริเวณผนังห้อง ไม่ปล่อยให้โล่งเปล่าแต่ควรสร้างให้กลายเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ได้ทุกส่วนของห้องเรียน สำหรับสภาพแวดล้อมภายนอกชั้นเรียนนั้น อาคารสถานที่ต่าง ๆ ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ทั้งสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ร่วมกันแบบกลุ่มเล็ก ๆ หรือการเรียนรู้ร่วมกันแบบกลุ่มใหญ่ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสิ่งปฏิบัติจริงตามบริบทได้ สอดคล้องกัน

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ครูผู้ดูแลกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของทางสถานศึกษามีภาระงานเยอะ ไม่สามารถดูแล จัดหาแนะนำ ได้อย่างมีระบบ และคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเนื่องจากผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญและความตระหนักในคุณค่าหรือประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ พิทักษ์ โสตถยาคม (2561) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และ การลดภาระงานอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ

ด้านกระบวนการ(Process)

กระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตามโครงการดำเนินการซ้ำ เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจใน ระบบมาช่วยดูแลทำให้โครงการการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติที่สามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ เรื่องกิตติ วัชชุม (2555) การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในที่ควรพัฒนาคือขั้นตอน เตรียมการนิเทศและการปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศและควรพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียน

ด้านผลผลิต (Product)

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่หลายอย่าง จึงไม่สามารถจัดทำสื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมักเข้าถึงสื่อทางระบบอินเทอร์เน็ตช้า สอดคล้องกับ รัตน์วลี แก้วม่วง (2554) เรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาของครูใน อำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่าแนวทางแก้ปัญหการสอนภาษาอังกฤษด้าน หลักสูตรควรจัดหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็นและการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศสื่อสารได้ถูกต้อง ด้านสื่อการเรียนการสอนควรพัฒนาสื่อการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาสื่อและมีส่วนร่วมในการประเมินผลสื่อด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนควรประเมินผลให้ ครบคลุมเป้าหมายตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้มีความหลากหลาย โดยประเมิน 3 ระยะ คือ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

ด้านผลกระทบ (Impact)

การขาดความน่าสนใจต่อกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน สอดคล้องกับ พิทักษ์ โสตยาคม (2560) ปัจจัยเงื่อนไขของการจัดการเรียนรู้ของครู มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ ทักษะการจัดการเรียนรู้และความรู้ความเข้าใจในสาระหรืองานที่รับผิดชอบ และ ปัจจัยภายนอกได้แก่ การบริหารจัดการ (การจัดปัจจัยเกื้อหนุน การลดอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตามของผู้บริหาร) การพัฒนาวิชาชีพครู แรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและ ชุมชนสอดคล้องกับ มนตรี แยมกสิกร (2529) ที่ระบุว่า การพัฒนาครูจะต้องเสริมสร้างให้สถานศึกษาพัฒนาวิธีการแก้ปัญหาด้วยการเรียนรู้ร่วมกันของครูในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยกระบวนการส่งเสริมให้เกิดชุมชนนักปฏิบัติ (community of practice) โดยใช้ปัญหาของสถานศึกษาเป็นฐานจะทำให้ครูเกิดการพัฒนาคคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ อรรวรรณ ป้อมดำ (2562) กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีแนวทางการพัฒนาเป็น 2 แนวทาง 1) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำและ

บริหารจัดการศึกษาในทุกมิติมอบหมายให้คณะครุร่น้อมนำมาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งให้เกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กิจกรรมในสถานศึกษาพัฒนาสู่การเป็นสถานศึกษาพอเพียงและดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการอย่างมีระบบทั้งสถานศึกษามาอย่างต่อเนื่องจนพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกด้าน 2) การดำเนินการโครงการอื่นๆ แล้วนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นหลักคิดหลักปฏิบัติในการบริหารจัดการศึกษาเป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. แนวปฏิบัติการขับเคลื่อนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ขั้นที่ 2 การจัดระบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การจัดกิจกรรมในสถานศึกษา และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขั้นที่ 4 การเปลี่ยนแปลงบริบท ขั้นที่ 5 การสร้างเครือข่าย และสอดคล้องกับ ภัณยศ อัคร รัตนากร (2561) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้หลักการบริหารจัดการศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมในหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน ด้านการสร้างอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ และด้านการสร้างเครือข่ายขยายผล พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการสร้างเครือข่ายขยายผล ด้านการสร้างอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ด้านการเตรียมความพร้อมในหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระหลักสูตรสอดแทรกในสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ และ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาช่วยให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง ชุมชนและสังคม รักท้องถิ่น และกำหนดแนวทางการประเมินประสิทธิผลรูปแบบการตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาสภาพ กระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประเมินรูปแบบหลังการพัฒนาใช้รูปแบบ CIPP Model มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ประเมินบริบท (Context) 2) ประเมินผลปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ด้านผลกระทบ (Impact)

ข้อเสนอแนะ

ด้านบริบท (Context)

1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียนและชุมชน
2. สนับสนุนจัดสรรงบประมาณสร้างอาคารเรียน สถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

ความสะดวกและสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

1. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และกำหนดกติกาให้ชัดเจน
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. เสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
4. ใ้รางวัลเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ
5. สถานศึกษาควรมีการดูแลจัดหาบุคลากร นั่งประจำห้องเพื่อให้การและแก้ไขปัญหาได้

ตลอดเวลา

ด้านกระบวนการ(Process)

1. ผู้รับผิดชอบโครงการควรมีขั้นตอน และระยะเวลาในการนิเทศกำกับติดตามโครงการอย่างเป็นระบบ
2. จัดอบรมบุคลากรแกนนำในการช่วยแนะนำถ่ายทอดให้กับครูท่านอื่น

ด้านผลผลิต (Product)

1. ควรมีการสนับสนุนระบบสารสนเทศรองรับการผลิตสื่อเพื่อสะดวกต่อการทำหน้าที่ของครูผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สนับสนุนการเพิ่มสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้สอดคล้องต่อความต้องการอย่างรวดเร็ว

ด้านผลกระทบ (Impact)

1. ควรมีการวัดประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียนรู้ตลอดเวลา
2. ควรสร้างขวัญกำลังใจต่อครูผู้สอนอย่างจริงจังทั้งเชิงวิชาการและคุณภาพชีวิตส่วนผู้เรียน ควรมีการนิเทศ และจัดการแข่งขันทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มขอบเขตด้านประชากรการวิจัยการประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
2. ควรเพิ่มพื้นที่การวิจัยการประเมินโครงการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552) **คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** ปีงบประมาณ 2552. กรุงเทพมหานคร
- _____. (2553). **ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บิซิเนส เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2551). **โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ปี 2551 กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551**. กรุงเทพมหานคร. หน้า 22-25
- กัญยกร อัครรัตน์กร. (2561). “การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” **Research and Development Journal Sunandha Rajabhat University**. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2. (กรกฎาคม-ธันวาคม).
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). **การสร้างกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544) **รายงานการพัฒนาบุคลากรทั้งโรงเรียนโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยคณะนักวิจัยในพื้นที่**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ประเวศ วะสี. (2542). “วิสัยทัศน์ของกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วารสารวิชาการ**. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1. หน้า 8-11.
- พิทักษ์ โสตถยาคม. (2561). **ปัจจัยเงื่อนไขการจัดการเรียนรู้ของครู: มุมมองของครูผู้นำและผู้บริหารโรงเรียน** (Instructional Factors of Teachers: Instructional Leaders and Principals' Perspective).

มนตรี แย้มกสิกร. (2559). “ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ : ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของครู”. ในการประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 เรื่อง “การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.”

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

เรืองกิตต์ วัชชุม. (2555). “ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2”. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3. หน้า 41-48.

รัตน์วลี แก้วม่วง. (2554). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ของครูในอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 . วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (2551). สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพมหานคร : ไทยพับบลิคเอ็ดดูเคชั่น.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร. (2558). การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขต กรุงเทพมหานคร 50 เขต สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

อรรธรณ ป้อมดำ. (2562). การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2.

Anderson, J. (1970). *Politics and economic policy-making: selected readings*.

New York: Addison-Wesley Pub. Co.

Alkin, Marvin C. (1969). “Evaluation Theory Development.” *UCLA CSE Evaluation Comment No.2.*, P. 2-7.

Deming, W.E. 1986. *Out of the Crisis*. Cambridge, Mass: Massachusetts Institute of Technology.